Nr. 25

Warszawa dn. 30 listopada 1927 r.

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

PRZEGLĄD PRASY ZSSR I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Nr. 25 Warszawa dn. 30 listopada 1927 r.

---

1. POLITYKA ZAGRANICZNA ZSRR I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH.

POLSKA, LITWA, Z.S.R.R.

IZWIESTJA z 27/XI. zamieszczają notę rządu sowieckiego do rządu polskiego, w której "rząd sowiecki zwraca uwagę rządom Litwy i Polski na konieczność pokojowego rozwiązania wynikłego między nimi konfliktu". Dziennik zamieszcza szczegółowe streszczenia artykułów niemieckich w powyższej sprawie.

PRAWDA z 27/XI. cytuje głosy prasy estońskiej w sprawie konfliktu polsko-litewskiego. "Pachwa Sena" pisze: Pleczkajtis i inni byli rzeczywiście narzędziem polityki polskiej. Mają oni nadzieję przy pomocy rządu polskiego wtargnąć na Litwę i obalić Woldemarasa. Napad powinien być dokonany w początku grudnia jeszcze przed rozpatrzeniem konfliktu przez Ligę Narodów. Pawalecht pisze, że grupa Pleczkajtisa, przejawiająca gorączkową działalność w Wilnie, wystąpi zbrojnie przeciwko rządowi faszystowskiemu Litwy.

SPRAWY BEZPIECZEŃSTWA I ROZBROJENIA.

PRAWDA z 27/XI. pisze, że zebranie komisji dla sprawy rozbrojenia poprzedzają wielkie konflikty międzynarodowe: Rywalizacja angielsko-amerykańska, wrzenie na Bałkanach, problem śródziemno-morski, i powstała w ostatnich tygodniach groźna "awantura" polska wobec Litwy. To wszystko wskazuje - zdaniem dziennika - że polityka międzynarodowa nie dąży po linji pokojowej, lecz po linji katastrof wojennych i olbrzymich wstrząśnień rewolucyjnych.

ANGLJA, Z.S.R.R.

PRAWDA z 26/XI. pisze: Rząd angielski uważa za możliwe w Europie zabiegać o rozwój stosunków handlowych z Z.S.R.R., a w Azji zezwalać swym poddanym na gromienie sowieckiego Poselstwa i Konsulatu i żądać likwidacji handlowej działalności sowieckich organizacji gospodarczych. Lecz nie jesteśmy na tyle cierpliwi, aby doznając obelg ze strony kupców angielskich w Szanghaju, jednocześnie handlować z nimi w Londynie.

TRAKTAT WŁOSKO-ALBAŃSKI.

PRAWDA z 26/XI. wyraża przekonanie, że traktat włosko-albański jest tylko pierwszym krokiem do dalszego rozszerzenia przez Włochy systemu sojuszów wojennych. Na porządku dziennym jest obecnie podpisanie traktatu z Węgrami. O ile weźmie się pod uwagę, że proces konsolidacji dwóch wrogich sobie obozów odbywa się jednocześnie ze sprawą rozbrojenia, to łatwo zrozumieć, dlaczego panuje taka obawa przed zjawieniem się w Genewie delegacji sowieckiej.

3. ŻYCIE PARTYJNE.

ORGANIZACJA OPOZYCJI W ZSRR

"POSLEDNIJA NOWOSTI" z dn. 24/XI /Paryż, pismo o kierunku republikańsko-demokratycznym pod redakcją p.Milukowa/ ogłasza, jako przedruk z prasy sowieckiej, rewelacje byłego opozycjonisty Kuzowkina, poczynione na okręgowej konferencji sowieckiej partji komunistycznej w Swierdłowsku. Rewelacje te charakteryzują podstawy organizacji opozycjonistów w partji. Według twierdzeń Kuzowkina, C.K. zjednoczonej opozycji zwolenników p.p.Trockiego i Zinowjewa powstał na początku roku 1926. Komitet ten mianował delegacje obwodowe opozycji, złożone z 5-iu członków. Każda taka delegacja mianować miała dalsze "piątki" okręgowe, dzielnicowe oraz pełnomocników miejskich. Pierwsze poczynania opozycji polegały jedynie na zbieraniu podpisów pod deklaracjami opozycyjnemi. Następnie jednak postanowiono walczyć pod hasłem: "wszystkie środki są dobre, o ile prowadzą do zwycięstwa". Po demonstracjach opozycyjnych podczas uroczystości obchodu 10-lecia rewolucji październikowej w Moskwie odbyło się w mieszkaniu p.Smiłgi zebranie przywódców opozycji pod przewodnictwem p.Kamieniewa. Obrady te poprzedzone były przez odrębne posiedzenia zwolenników p.Trockiego oraz zwolenników p.Zinowjewa, pomiędzy którymi niema, według oświadczenia p.Kuzowkina, dostatecznej zgody. Przechodząc na stronę większości partyjnej, Kuzowkin przekazał jej archiwum organizacji obwodowej opozycji na Uralu.

STOSUNKI W SOWIECKIEJ PARTJI KOMUNISTYCZNEJ

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 26/11 podaje, że były charge d'affaires ZSRR w Londynie p.Rozenholc wygłosił zwróconą przeciwko opozycji mowę na posiedzeniu XVI gubernjalnej konferencji partyjnej w Moskwie. W przemówieniu tem zaatakował p.Rozenholc byłego ambasadora sowieckiego w Paryżu p.Rakowskiego, zarzucając mu niezręczne postępowanie podczas konfliktu francusko-sowieckiego przed odwołaniem p.Rakowskiego z Paryża.

4. SPRAWY NARODOWOSCIOWE.

POLSKA SZKOŁA PARTYJNA W KIJOWIE

"SIERP" z dn. 13/11 /Kijów/ podaje o istnieniu w Kijowie "polskiej szkoły partyjnej", która rozpoczęła obecnie prace w nowym roku szkolnym. Na pierwszym kursie szkoły jest obecnie 26 kursantów, w tem 12 członków partji i 13 kandydatów i członków związku młodzieży komunistycznej. Pod względem pochodzenia przeważają włościanie. Celem szkoły jest przygotowanie "pracowników do pracy polityczno-oświatowej na wsi".

SOWIECKI SĄD POLSKI W MINSKU

"ORKA" z dn. 20/11 /Mińsk/ omawia działalność polskiej izby sowieckiego sądu ludowego w Mińsku. Pismo donosi, że izba ta rozpoczęła swoją działalność w marcu 1926 roku. Otwarcie izby miało na celu ułatwienie ludności polskiej prowadzenie spraw w jej własnym języku ojczystym. Od początku swego istnienia sąd miał cztery sesje wyjazdowe w okręgach mińskim i borysowskim. Sąd zorganizował w Mińsku porady prawne w języku polskim, udzielane członkom związków zawodowych i włościanom niezamożnym bezpłatnie. Sąd prawomocny jest rozpatrywać wszystkie sprawy podległe sowieckim sądom ludowym.

LIKWIDACJA ANALFABETYZMU WŚRÓD LUDNOŚCI POLSKIEJ

IBIDEM donosi o powiększeniu liczby punktów dla likwidacji analfabetyzmu wśród ludności polskiej w BSRR. Punkty te zostały utworzone przy 70% szkół polskich na Białorusi sowieckiej.

ŁACINIZACJA ALFABETU NARODOWOŚCI TIURKSKICH

"PRAWDA WOSTOKU" z dn. 13/11 /Taszkient/ podaje, że prasa sowiecka, wydawana w językach tubylczych w Turkiestanie sowieckim poświęca wielką uwagę zagadnieniu zastąpienia alfabetu arabskiego przez alfabet łaciński w językach ludności tubylczej w Turkiestanie. W najbliższym czasie w szkołach sowieckich w Turkiestanie wykłady alfabetu arabskiego zostaną zupełnie zaniechane. W Bucharze reforma przeprowadzana jest pod hasłem: "śmierć alfabetowi arabskiemu". Pismo fergańskie "Jangi Fergana" rozpoczęło druk części swego tekstu zapomocą alfabetu łacińskiego. Jest to pierwszy wypadek ogłaszania wiadomości prasowych zapomocą tego alfabetu w narzeczu fergańskim.

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

BUDŻET BIAŁORUSI SOWIECKIEJ

"ORKA" z dn. 13/11 /Mińsk/ donosi, że rada komisarzy ludowych BSRR uchwaliła projekt budżetu państwowego na rok budżetowy 1927/28. Ogólna suma dochodów została ustalona w wysokości 46 miljonów rubli, ogólna suma wydatków - w wysokości 63 miljonów rubli. Niedobór w wysokości 17 miljonów rubli ma być pokryty z wpływów budżetu związkowego. Główne źródło dochodów stanowią podatki pośrednie i bezpośrednie, ogólna wysokość których równa się 20 miljonom rubli, w tej liczbie 9,2 miljonów rubli podatku rolnego oraz dochodu z przedsiębiorstw i dóbr państwowych w wysokości 24,5 miljonów rubli, w tej liczbie dochody z lasów w wysokości 21,5 miljonów rubli. Z pozycji wydatkowych wysuwają się na pierwsze miejsca wydatki na utrzymanie instytucyj państwowych - 22 miljony rubli, wydatki na przemysł i elektryfikację - 12 miljonów rubli, kredyty dla instytucyj lokalnych - 21 miljonów rubli, wydatki na oświatę - 7 miljonów, na instytucje komisarjatu rolnictwa - 7,5 miljonów, na rozwój gospodarki wiejskiej - 4 miljony oraz na ochronę zdrowia ludności - przeszło 2 miljony.

ZNIŻENIE PODATKU ROLNEGO NA BIAŁORUSI

IBIDEM podaje, że rada komisarzy ludowych BSRR uchwaliła udzielenie ulg podatkowych dla płatników podatku rolnego na Białorusi sowieckiej. Ogólna wysokość podatku w przyszłym roku gospodarczym została obniżona o 661 tysięcy rubli.

PRZEMYSŁ GARBARSKI NA UKRAINIE SOWIECKIEJ

"EKONOMICZESKAJA ŻIZN" z dn. 20/11 donosi, że ukraiński trust garbarski zamierza powiększyć w bieżącym roku gospodarczym produkcję swych zakładów przemysłowych o 15% w porównaniu z rokiem ubiegłym, mniejsze przedsiębiorstwa sowieckiego przemysłu garbarskiego na Ukrainie powiększą swoją produkcję o 26% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Przedewszystkiem zwrócona będzie uwaga na powiększenie produkcji obuwia fabrycznego. Otwarte będą nowe fabryki obuwia w Kijowie i Winnicy. Projekt racjonalizacji produkcji w przedsiębiorstwach ukraińskiego trustu garbarskiego przewiduje ~~kkkx~~ obniżenie kosztów produkcji o 3,6%.

6. POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

POLITYKA SOWIECKA NA WSI

"SIMP" z dn. 13/11 /Kijów/ ogłosił artykuł polemiczny w sprawie stosunku opozycji do polityki sowieckiej partji komunistycznej na wsi. Nawiązując do zwołania XV zjazdu wszechzwiązkowej partji komunistycznej, pismo zaznacza, że zjazd ten rozstrzygnie wiele sporów pomiędzy partją a opozycją, w tej liczbie najpoważniejszy spór, który polega na różnicy zdań pomiędzy partją a opozycją w sprawie polityki wiejskiej. Podając obraz stosunków, które panowały na wsi rosyjskiej przed rewolucją i polegały, według pisma, na wysokich podatkach, "rozpijaniu chłopów monopolką", braku ziemi i t.p., zaznacza pismo, że "rewolucja odebrała ziemię panom, zwaliła ciężar utrzymywania państwa z biedaka na bogacza, zahamowała wzrost gospodarki kułackiej i stworzyła warunki, które utrudniają rozpadanie się średniaków na kułaków i biedotę". W dalszym ciągu artykułu polemizuje pismo z opozycją, która "uważa za niesłuszne stanowisko partji, że warunki obecne nie sprzyjają dalszemu klasowemu podziałowi wsi". Według pisma "opozycja uważa, że we wsi sowieckiej przy "Nepie" następuje jak i przed rewolucją "topnienie" grupy średniackiej, że kułak zagarnął życie gospodarcze wsi w swoje ręce, uzależnił od siebie biedotę i że partja komunistyczna nie widzi tego zjawiska". Stanowisko to sprzeczne jest, zdaniem pisma, z rzeczywistością. Opozycja widzi jedynie skutki działania kapitału prywatnego na wsi i mieście i "traci z tego powodu głowę i krzyczy". Partja zaś "nie wpada w panikę, bo widzi przyczyny i rozmiar wzrostu kułaka. Program partji polega na tem, że komitet centralny partji "proponuje iść dalej po linji wzmocnienia współpracy średniaka z biedakiem i przy tem uważa, że grupa średniacka jest najpoważniejszą grupą na wsi i że średniak gra rolę decydującą w podniesieniu gospodarki wiejskiej". Opozycja proponuje natomiast powrót do "rozkułaczywania" i innych metod "komunizmu wojennego" na wsi. Pismo oświadcza, że "partja odrzuca te metody, bo są one teraz już przestarzałe; partja pójdzie swoją drogą, nie zważając na paniczny nastrój opozycji".

7. SPRAWY LOKALNE.

NAUCZANIE POWSZECHNE NA UKRAINIE

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 25/11 podaje, że komisarjat ludowy oświaty USRR w porozumieniu z WUCIK opracował instrukcje w sprawie udziału sowietów miejskich i wiejskich w urzeczywistnieniu nauczania powszechnego na Ukrainie. Na podstawie tej instrukcji sowiety lokalne pociągać będą do odpowiedzialności sądowej rodziców, którzy nie podporządkują się dobrowolnie przepisom o nauczaniu powszechnym na Ukrainie.

8. STOSUNEK EMIGRACJI DO ZSRR.

EMIGRACJA ROSYJSKA A ZAGADNIENIE TERORU

"NOWOJE WREMIA" z dn. 23/11 /Białogród pismo monarchistyczne zwolenników w.ks.Mikołaja Mikołajewicza/ omawia ustosunkowanie się emigracji rosyjskiej do rewelacji w sprawie rzekomej organizacji przeciwsowieckiej "trust". Zdaniem pisma, rewelacje te zostały inspirowane przez GPU, które chciało, nadając im rozgłosu, przeszkodzić akcji terorystycznej emigracji. Pisma demokratyczne na emigracji wzięły udział w kampanji, która miała na celu zdyskredytowanie poczynań terorystycznych, emigracja jako całość dała jednak szereg dowodów

swego sympatyzowania z akcją terorystyczną. Pismo przekonane jest, że bezwzględna walka z ustrojem sowieckim w Rosji doprowadzona będzie przez emigrację narodową do końca.

OŚWIADCZENIE PROF. SAWICKIEGO

IBIDEM z dn. 23/11 ogłasza list jednego z przywódców ruchu eurazyjskiego na emigracji rosyjskiej prof. Sawickiego w sprawie stosunków zwolenników tego prądu do komunizmu w Rosji. Prof. Sawicki zaprzecza kategorycznie poczynionemu przez p. Burcewa oświadczeniu o istnieniu rzekomego kontaktu pomiędzy przywódcami ruchu eurazyjskiego a rządem sowieckim oraz o rzekomym otrzymaniu subsydjów od tego rządu przez niektórych przywódców eurazjanizmu.

ROSYJSKI ZWIĄZEK WOJSKOWY NA EMIGRACJI

Z okazji 10-lecia utworzenia przeciwsowieckiej Armji Ochotniczej na południu Rosji w roku 1917 ukazało się w Paryżu jednodniowe pismo rosyjskie "Gallipolijec". Pismo zawiera oświadczenia szeregu działaczów politycznych i pisarzy rosyjskich oraz przywódców rosyjskiego związku wojskowego na emigracji, w tej liczbie generałów Kutiepowa, Krasnowa, Baratowa, Bogajewskiego, von Lampe, Syczowa, Repjewa oraz p.p. Orechowa, Iljina, Dawatca, Struwego, Szmielowa, Sablina, Siemionowa, Suworyna, Filipowa, Amfiteatrowa, Kupryna i innych. Wszystkie artykuły i oświadczenia utrzymane są w tonie negatywnego stosunku do rządu sowieckiego w Rosji.

9. SPRAWY KOŚCIELNE.

ORĘDZIE METROPOLITY ANTONJUSZA

"NOWOJE WREMJA" z dn. 23/11 /Białogród, pismo monarchistyczne zwolenników w.ks. Mikołaja Mikołajewicza/ ogłasza orędzie metropolity prawosławnego Antonjusza, prezesa synodu biskupów rosyjskich na emigracji do członków organizacji przeciwsowieckiej "Bratja Russkoj Prawdy". Orędzie utrzymane jest w tonie monarchistycznym i posiada zabarwienie antysemickie. Metropolita Antonjusz nawołuje młodzież rosyjską do walki z rządem ZSRR pod hasłem: "Za wiarę, cara i ojczyznę", obiecując pomoc Boga i cerkwi w tej walce.

10. NOTATKI I INFORMACJE.

POLSKA DELEGACJA KOMUNISTYCZNA W KIJOWIE

"PROLETARSKA PRAWDA" z dn. 20/11 /Kijów/ donosi, że do Kijowa przybyła polska delegacja komunistyczna pod przewodnictwem byłego posła Sochackiego. W odpowiedzi na powitanie na dworcu w Kijowie wygłosił p. Sochacki przemówienie, w którem oświadczył, że "ludność pracująca Polski wraz z proletarjatem Białorusi i Ukrainy zachodniej obronią ZSRR przed napadem kapitalizmu światowego; proletarjat polski nie dopuści do zrujnowania ZSRR przez Polskę Piłsudskiego". W dalszym ciągu przemówienia oraz w wywiadach, udzielonych prasie sowieckiej w Kijowie, skreślił p. Sochacki sytuację wewnętrzną w Polsce w nader nieprzychylnych wyrazach.